

DEBRECENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ-TÁRSULAT.

Mindennemű akár a szerkesztőséget,
akár a kiadóhivatalt illető küldemény
a főiskolába címzendő.

Megjelenik: havonként háromszor.

Egész évre 3 frt. Félévre 1 frt 50 kr.
Egy szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő:

KUN BÉLA.

Főmunkatárs:

KORSÓS ZOLTÁN.

Kiadóhivatal főnöke:

MOHÁCSY JÁNOS.

Hirdetési díjak:

Egész oldal 8 frt, $\frac{1}{2}$ oldal 4 frt,

$\frac{1}{4}$ oldal 2 frt, $\frac{1}{8}$ oldal 1 frt.

Többszöri hirdetésnél kedvezmény.

Az akadémiai körről.

Körünk uralkodó eszméinek egyike a társulás eszméje. Csak pár évtizeddel ezelőtt látta hazánk azt csirájából keletkezni s ma már a legteljesebb virágzásnak örvend, mert a viszonyok által létrehozott szükségesség teremtette meg s fejlesztette azt ki.

Századunk rohamos fejlődésében sebes áradatu előhaladásában, az igények nagyobbodásában ugyanis ha valamely egyén csoport érdekeit biztosítani, előmozdítani akarja, ha magának biztos alapot és fejlődést akar teremteni, e czélok elérését csak a szoros tömörülés által fokozott erejével közelítheti meg. Az egyes kisebb ható erők elvesznek a heves társadalmi küzdelemben.

E tudat áthatotta már a társadalom minden rétegét, úgy, hogy alig van éredekazonosság által belsőleg egybekötött dolgozó csoport, mely külső kapcsolással egyesületi szervezettel is meg ne erősítette volna magát.

A tudat, e szükségérzet mutatkozik az akadémiai kör mozgalmában is. Az ifjuság, — mely annyira fontos helyet foglal el nemzetünk társadalmában, mint a közeljövő substratuma, szintén arra törekszik, hogy az őt megillető helyet megszerezze s biztosítsa magának, mi csak egyesült erővel fog neki sikerülni, nem pedig úgy, ha sokféle aprócseprő egyesületek küzködnek elkülönítve egymástól. Bár vannak titokzatos és csodálatos felfogásuk, kik a külön-külön czélokért százfelé irányuló guerilla

harcot előnyösebbnek tartják az egyöntetű, nagyobb, szervezett tömegnek nagyobb súlyu törekvésénél, de a többség már felismerte mégis a helyes igaz utat, még pedig meggyőződésből, nem személyes indokokból.

De milyen szervezet volna is az, melyet úgy kellene kiépítenünk, hogy az ifjuság egészét szolgálja, azon kívül az alap-egyesületek létérdekeit se sértené?

Igyekezünk előlegesen képet alkotni magunknak arról a boldog korról, a mikor az akadémiai körben fog öszszpontosulni az ifjúsági élet. — Természetesen csak nagy vonásokban, főbb elvekben.

A joghallgatók önk.-köre, a hittanszaki önk.-kör, magyar irod. önk.-társulat, a gyorsíró-egylet, a felsőbb tanulók olvasó-egylete, a jogász önképzőkör volnának azon társulatok, melyek az akadémiai körbe olvadnának be. Mit tesz ez a beolvasztás? Sokan azért aggódnak — ki-ki a maga egyesületéért, hogy tehát azok lemondjanak önállóságukról, lemondjanak annyi szép jogról, melyeknek most birtokában vannak, alárendeljék magokat egy felettük álló körnek!

E kérdésnek két oldala van: egyik inkább érzelmi, a másik értelmi. Azoknak ugyanis, kik nem érzik a szükségét annak, hogy a debreczeni 300 főnyi ifjuság egy szerves egésznek képezve, olyan életet folytasson, mely egy ország első akadémijához illik; azoknak, kik vagy nem törődnek a közügygel, vagy kényelmi szempontból és egyszerű

konokságból a konzervatív szellem bilincseit magokról lerázni nem akarják: magasabb szempontokig felemelkedni és azért áldozni még relative sem tudnak; kiknek tetszik a mostani folyton hanyatló sivár ifjúsági élet; — hiába igyekezném lelkökre hatni. De talán megnyugtathatom őket azzal, hogy hiszen nem olyan nagy az az áldozat, mit az ifjúság szellemi és anyagi érdekeiért hozni kell. Csak a cím változik meg s a fentemlített önképzőkörök helyett lesznek: irodalmi- és retorikai-, jog- és államtudományi-, hittanszaki-, gyorsírói szakosztályok, melyek úgy mint eddig, belügyeiket maguk fogják végezni, de az ifjúság egészét érdeklőleg határozatot nem hozhatnak, mint azt eddig sem tehették s mint azt eddig csak az akad. ifjúsági gyűlés nehézkes bizonytalan útján és bizonytalan formájában lehetett elérni. — Ehez fog járulni az anyagi áldozat. Nem a tőkéről fognak lemondani mostani egyleteink, mitől sokan félnek, hanem a tőkének a szakosztály részére lekötése mellett, csupán jövedelmeik bizonyos nemével, p. o. 10%-ával járulnak az akad. kör költségeihez. Ezt sem viszontszolgálat nélkül.

Ime a dolog értelmi oldala. Hol van itt áldozatról, jogok feladásáról szó? A cím megváltozta-

tása s a jövedelemnek egy kis része csak nem sok azért a fellendített ifjúsági életért, a fokozott tekin-
télyért, a nyújtott sokféle kedvezményért, melyeket az akad. kör által érünk el? Áldozat az, a miért az egyesületek sokkal többet kapnak, mint a mennyit adnak?

Mert hiszen az akad. kör fogja megadni az ifjúság személyiségét, az fog irányítani, az fogja akaratát kifejezésre juttatni, az fogja fellendíteni az ifjúsági életet és kifejtetni az ifjúságban rejlő szelle-
mi és anyagi erőket: *lévén ipso jure tagja az akad. körnek mindaz, ki az akadémiára beiratkozott.*

Még két sokat emlegetett kérdésre kell felel-
nünk. Nevezetesen, hogy mi lesz az egyesületek mostani gymnazistai tagjaival, kik természetesen az akad. körnek nem lehetnek majd tagjai. Azokat kizárjuk az új aerából, daczára, hogy régi idők óta hozzájárultak az irod. önk. társulat, az olvasó- és gyorsíró-egylet existenciájához? Nem! Hanem igenis beveszszük őket mint rendkívüli tagokat, kik annál nagyobb buzgalommal, annál nagyobb ambi-
cióval fognak működni az önképzés terén. Használhatják az akad. kör olvasó-termét is. Azonban az ügyek intézésére befolyást nekik nem lehet engedni.

T Á R C A.

Áldom . . .

*Áldom a teremtőt,
Hogy hajnalt s napot alkota:
Szemed a nap s piros
Arczod a hajnal bibora.*

Incze Zoltán.

Napnyugatról . . .

*Napnyugatról száll a vándor fuvalom,
Azt üzened, feledjelek angyalom.
Feledjem el mosolyodat, könnyedet,
Könnyes szemed tükörében
Égi szépen
Felragyogó, szivárványos lelkedet.*

*Eredj vissza, sugd el vándor-fuvalom,
Sír emléke egy-egy fájó bús dalon;
Szerelmének napfénye bár alkonyul,
Nevét mindig áldva ejtem,
Nem felejttem,
Mig a sirhant sötét árnya rám borul.*

Kun Béla.

Vendel.

— Irta: JUHÁSZ SÁNDOR. —

Csunya locs-pocs idő volt, a barna felhők kavarogva gomolyogtak fenn az égen, néha egy-egy rojt levált rólok hirtelen, de aztán megint beszakadt az egészbe, szürke, átlátszatlan köd borongott, tele hűvös párázattal, fázós esőcseppekkel. A lomha szél néha-néha belevágott a házak falába, bedúdolt a kémények tetején s körülölelte pajkosan a lángnyelveket a meleg kályhákban. — Homályos szür-

Az akad. kör eszméjétől különösen idegenkednek a hittanhallgatók, félvén, hogy befolyáshoz a jogászság nagy számánál fogva, egyáltalán nem fognak jutni. Vajjon, ha a jogászság nem viseltetnék testvéri szeretettel irántok, ha ki akarná őket zárni minden általános ifjusági mozgalmából, volna-e valami befolyásuk? Épen semmi. Arról meg biztosíthatom a hittanhallgatókat, hogy a testvéri jó indulatnál állandóbb, esetlegességeknek ki nem tett garanciáit foglalandja magában befolyásuknak az akad. kör.

A mostani szervezet ismét természetesen meg fog változni. Az akadémiai körnek meg lesz a magatisztikara olyan főmán, mint azt a pesti és kolozsvári egyetemi körökben látjuk. Azonkívül minden szakosztálynak választatik egy elnöke, pénztárnoka jegyzője stb.

Sok részlet kérdés vár még vitatásra az eszme gyakorlati kivitelénél, általában rendkívül nehéz lesz a munka; megvalósítani az akad. kört akadályok és ellenségeken keresztül, de meg fogjuk tenni kötelességünket erőnkhez, tehetségünkhöz képest, aztán jöjjen, a minnek jönni kell. Az ifjuság maga tartja kezében sorsát.

Az akadályok és illetőleg a különösebben meg-

vitatandók egyikét képezi a pénzkérdés. Említem, hogy az akad. kör költségeit első sorban a szakosztályok jövedelmének 10%-a képezi. — Tegyük most már egy kis számítást. Az akad. körbe olvadó egyesületek alaptökei — csupán pénzürtéket számítva — képviselnek körülbelül 10.500 frtot melynek évi kamatja 530 frt. Ez volna az összeg, melynek 10%-a az akad. kör első jövedelmét képezné: tehát 53 frt. Ez bizony magában rendkívül csekély összeg, de számítanunk kell reá, mint a többi jövedelmek egy a jövőben remélhetőleg folyton növekedő részére.

Másik jövedelem forrás a tagsági díjak. Ezt olyképp lehetne kombinálni, hogy az akad. kör tagsági díját 5 frtra szabva, egyszersmind ez összeg befizetésével a segítő egyesület tagja is lenne a belépő. Miután pedig ez idő szerint, körülbelül 300 hallgatója van akadémiánknak, mely szám mindinkább nagyobbodik s azok kötelezőleg mind tagjai leendenek az akad. körnek, e címen 1500 frt évi bevételre lehet számítanunk, mely összeget a szakosztályok között tőkék vagy megállapított arányszám szerint elosztva, az akad. körnek 250 frt jut bevételképen a tagsági díjából.

Nem véve figyelembe városunk áldozatkészésé-

keség. — Aztán lassan megeredt a hideg eső, odapottyant az ablaktáblákra, koppant-koppant! Olyan egymásután, olyan rithmusszerűen. Álmos volt az idő, lassu, lomha, bizonytalan, mint általában az őszi napok mindannyian s a szürkesség nem akart leválni az égről, néha megritkult, keresztülötörekedtek rajta a napsugarak, hanem nagyon erőtlenek, bágyadtak voltak és nagyon-nagyon fázósak. Hideg reszketés csapott az ember szívébe, ha kidugta fejét az ablakon s sietve huzódott esernyő alá, ha dolga az utcára vitte s azután futott, vagy felszállt a villanyosra, hogy onnan nézze a borongást, az esőcseppek paskolását onnan hallgassa. Füstöt fuj ki, illatos, terjengő szivar füstöt, az esőcseppek beleválnak, aztán visszaverik, oda, ahonnan kijött, a meleg villanyos kupéjába.

A felhők gomolyognak, a köd nem akar szétválni, az esőcseppek meg hullnak alá lassan-lassan.

Egy külvárosi negyedben, egyszerű, alacsony, vékony falú kis házikó... De tiszta, tükröző, csendes,

nyugalmas. Bent a homályos levegő édes, kábitó virágillattal van tele és jóleső melegség árad szét a régi divatu cserépkályhából. Az ablakokban nyíló virágok tarkáznak, mellettök egy fiatal leányka. Szőke, fehér, ártatlan, csak az arca piros, mint a rózsza, a szabadban nyíló piros rózsza. Szemei egy végtelenség határát sejtetik. Kezében a kicsi, locsoló kanna.

— Teréz, mit csinálsz?

Száraz, erős, de mégis bizalmas, édes hang volt. Onnan tört elő a kályha mellől, az öreg Vér András ajkáról. Ott ült egy karos széken, a pipájával bajlódott, restelt felnézni, hogy meglássa leányát, mit csinál, hát inkább megkérdezte.

Teréz odasimult hozzá, kezében a kannával. Mosolygott, vidáman, gyermekesen, a tizenhat év naivsága leritt arcáról.

— Add ide apa, azt a piszkos pipát, majd kitisztítom én, hiszen olyan régóta bajoskodol már vele.

gét, egyelőre tehát az előadott terv szerint 300 frt bevétele lesz a körnek.

Az összeg nem nagy s bizony szerényen kell gazdálkodni addig különösen, míg a főiskolától — talán az elemi iskolák teljes kitételekor — helyiséget kapunk. Ez aránylag kis összeg fog arra szolgálni, hogy a helyiségek hiányát bérlet útján pótoljuk. A helyiségek, tekintve, hogy az akad. körnek más kiadásai is lesznek, nem rendezhetők be nagy conforttal, nem is lehetnek számosak, — legfeljebb kettő: egy hivatalos helyiség, egy játéktér, — de ne feledjük, hogy minden kezdet nehéz, nélkülözésekkel teljes, hogy kicsiny a mag, melyből a terebélyes, százados fa nő.

Tájékozásul mondtuk ezeket röviden. Lesz még a részletes megvitatásra bő alkalom s midőn a nagy munkára vállalkozunk, hangsúlyozzuk, kötelességünknek tettünk eleget, mert megvagyunk győződve, hogy az akad. kör kérdésének megoldása minél tovább húzódik, annál nagyobb munkával, annál több akadályon át, annál hatalmasabb forrongások árán fog végbe menni! Vigyázzon az ifjuság, hogy az egyetem felállítása nagyon is készületlenül ne találja és hogy az új egyetemi idegen aera a

És szépen elvette. Apja ellenkezett egy kissé. Hogy nem az ő kezébe való az, bepizkolja a harmatos, a hófehér bőrt. Pizkos, rosszszagu, kellemetlen az a pipa, ki is cseréli már egy ujjal, egy tisztával. — Hanem azért csak oda adta Teréznek. Jól esett neki az az édes gondoskodás, meg az a könnyű semmittevés. Aztán nézte mosolyogva lányát, amint a pipatisztítót gondosan beleszurta a pipaszárba, meg kihuzta. És olyan édes melegség áradt ki a szivéből s befatotta egész testét, minden csepp vérét, véreinek minden atomját. Nyugodt öntudattal gondolta el: boldog ember, a ki ilyen feleséget kaphat. S valami nedves köny tolakodott ki szeme héja alól, nem az a keserű, a melyik sebet üt, fájdalmat okoz és elfojtja a torkot, hogy szólni-se tud az ember, hanem az az édes, a melyik izzásba hozza a vért, amelyik után olyan nagy boldogság támad.

— Mit gondolsz Teréz, eljön-e Vendel?

Teréz álmodozva vetette fel szőke szemét s olyan lelkes mosolylyal mondta:

kellőleg meg nem erősített traditionalis jogokat el ne söpörje nyom nélkül!

Konrád Ernő.

Egy pár szó az október 4-iki nagy naphoz.

Nemcsak születésnap, hanem diadalünnep volt. Feljegyzi a történelem, hogy a mult előitéleteinek romján jövőt fakasztott egy nemzetnek. Szentesített hagyományos ősi erényeket, bizalom szövétnekét gyujtotta a kételkedés homályába, egy sokat türt nemzet boldogságának áldó sugarait ragyogta vissza a királyi trónra..... Elmult, de a királyi szózat végakkordjai egyre csengenek még fülünkben, a magyar társadalom minden rétege lefejtheti az arany szálát, mit kezébe a királyi tett adott, levonhatja, le tartozik vonni a tanulságot.

Bennünket, az ifjuságot az igaz lelkesedésen kívül, melynek országos öröm-áradatába a mi szivünk előretörő hálacseppjei is belefolytak, sokszorosán érdekel, tanít és emlékeztet a királyi leirat.

Már az a tény maga, hogy az ifjuság az országban mindenütt, mint szerepet vivő, hathatós tényező, mint egy önmagától cselekvő, egyedül önszive sugallatát, lelkes meggyőződését követő nemzet-rész fejezte ki hódolatát, gyermeki hűségét koronás aty-

— El hát apa. Hiszen megígérte. Hiszen Vendel megtartja a szavát.

Nagy szó, nagy bizalom. Csodás vibrálása a hívésnek, ami csak a leány szivében teremhet meg, csak a szerelmes leány szivében. És Teréz szerelmes volt. Aki ragyogó arccal bizott a jövőben, hitt a sors kegyelmében. Szive remegve dobbant meg, amikor nyilott a szoba ajtója s azon egy sovány, beteges, de villogó szemű fiatal ember lépett be. A Vendel, Ármos Vendel. S oda futott hozzá, elébe nyujtotta puha, bársony kezét, megfogta az övét, s szerette volna ajkaihoz vinni, áhítatosan megcsókolni, mint ahogy az apjáját szokta, hogy ha hazajön a hivatalból. Mert nemcsak szerette Vendelt, hanem tisztelte is, áhítattal, becézgetéssel és meleg lelkes örömmel sugározta körül.

Vendel hivatalnok volt, valami banknál. Nem régen jutott be, hát még nem valami fényesen díjazták. Hanem az igazgató szemmel tartotta, ügyelt rá, és úgy mutatta, hogy szereti. Szerette is, mert Ven-

jának s kifejezte impozánsan, önálló erkölcsi ereje és hevülése mellett nemesen tüntetőleg: olyan erős páncél, melyről az ifjúságot kicsinylő szűk látókörűségnek, az öntudatos komolyságában való kételkedésnek, s özszerű működését egyidőre megbénító kényszerítő körülményeknek nyilveszszói szégyenülten hullanak a porba. Szemmel látható, hogy az ifjúság tüntetésének fellobogó fáklyavilága a hála tüzét sugárzóbbá, magasztosabbá varázsolá, az egész ünnepségnek messzebb ható, dicsőbb jelleget adott s azt a drága, édes tanulságot tárta milliók elé, hogy ifjúságban, a nemzet-fának eme hajlékony, de erős, zöld hajtásában él és virul igazán a magyar.

Hüségés sáfár a magyar ifjúság ma is, önzetlenül és szeplőtlenül őrizi az ősoktól örökölt szent kincset, a hazaszeretet rubinkövét, élesztgeti és táplálja az oltár tüzét, hol a multhoz való kegyeletnek, az emlékezetnek lángja lobog föl, vissza tudja varázsolni ama csudálatosan szép időt, melyet szintén az ő lelkesedése irt arany betűkkel az isteni szabadság nemzeti könyvébe, mert akkor is és most is, — bár a két kor viszonyai homlok egyenest ellenkezők, — egy volt és egy a célja: a magyar haza boldogsága.....

Nem kell tanítani és figyelmeztetni a felettes hatalmaknak az ifjúságot, mit tegyen és mit nem, mit ünnepeljen, mit dicsőítsen és mit nem, belé van

del munkás, dolgos, pontos tisztviselő volt. Így hát meg volt alapítva a szerencséje, a jövője. Valami édes boldogság integetett hozzá messziről, bársony karjaival becézgette. És a Vendel szive olyan végtelen nagy örömmel és meglelégedéssel telt meg.

Pedig volt idő, mikor nem volt olyan nagy nyugalom a szívében, hanem sivár pusztaság. Amikor nem volt egyetlen falat kenyérje sem, az éhség, meg a hideg dermedtette fázó tagjait. Ott bolyongott kint az utcákon, vékony, gyenge ruhában reszketve, dideregve. Mellette gazdag, finom, rókaprém ruháju urak surrantak el s megütötte arcát egy percre a kábitó melegség csalfán. Néhol-néhol ablaktáblákat nyitogattak ki s onnan is olyan jégolvasztó meleg törekedett ki. Meg-megállott egy pillanatra, oda húzódott a nyitott ablakok alá s felmelegedett egy kissé. Azután ment megint tovább s aztán éhezett, nyomorgott tovább. Egyedül, segítség nélkül állott a világon. Anyját ő kísérte ki egyedül a sirhoz hideg, dermedtő téli időben, apjáról nem

oltva az ősi erények örök nemes ága, minden tevékenysége és tette szervezkedési jogosultságának teljes elismertetését követeli. mert világos, hogy a jövő erkölcsi alapját csak úgy lehet erősnek, megbonthatatlanak hinnünk és képzelünk, ha tér, mód és alkalom, pártfogás és tovább buzdítás már most egybekapcsolódnak, hogy az ifjúság önmagát edzhesse, fejleszthesse és tökéletesithesse. A nemzeti ideál úgy lesz teljesen közkincs, úgy lesz annak igazán minden magyar szív sérthetetlen temploma, ha megengedik, hogy az ő nemzeti erő mindenütt építsen, áldozzon és hasson!

S hogy ez az őserő, életképesség és létjogosultság, munka, alkotás és nyilvánulás tiszta ereje dobogtatja a magyar ifjúság szívét vidékről-vidékre, egyes részek szerint, a királyi tettnek s vele történelmi nagyjainknak ünneplése minden szép szónál szebben zengedezte. Kinek nemes szive, elfogulatlansága és rokonszenves érdeklődése van s ki mindenekelőtt jó hazafi, ebből az ünneplésből fogalmat szerezhet, mire lenne képes az ifjúság szervezett egyeteme.

Önzés és részrehajlás lenne állitanom, hogy az ifjúság jóhírveve oly tükörlap volna, melyre ragacsos porszemet egy-egy önmagáról megfélekedző, heveskedő fiatal eszmehős nem szórna, de ez csak nem szolgálhat balvéleményül s az összeségről való rossz előítéletül a felsőbb forumok előtt? Vagy, hogy

tudott semmit, pedig él valahol. Nem ismeri. De jobb is, hát ha az is úgy csavarog, mint ő rongyosan, dideregve, éhesen. — És akkor látta először Terézt. Azt a vidám, pajkos mosolyú tizenöt éves fiatal leányt. Szívét valami durva ütés érte, de meg édes melegség is csapott belé.

Nagysokára aztán bekerült a bankba, előbb csak gyenge fizetéssel, majd előléptették, hanem még nem volt annyi a fizetése, hogy megnősülhessen rá. Pedig a lelke, a szive egészen kész volt. Szíves, rajzó-ábrándok közt rengett-ringott és kimondhatatlan kéjes vágy kacérkodott vele.. Szerette Terézt, Teréz is szerette őt és az öreg Vér András olyan boldog volt. Hogy most már biztos kezekben tudhatja leányát, nem kell neki aggódnia, gyötörni a lelkét, kinezni az agyát, hogy mi lesz Terézzel. Mert Vendel jó ember, igaz ember, tiszta lelkű ember, aki megbecsüli a boldogságot s nem pazarolja el az igaz szeretetet. Most már nyugodtan meghalhat, hiszen olyan régen kívánczik már ki a hideg földbe,

az eddigi építéstervezetbe egy pár előre meg nem mérlegelt hiba csuszamlott be, talán csak nem kell a jó, szükséges, helyes állítást is vastag, megszüntető keresztvonással ékesíteni? Ezért, ilyenért tán csak nem érdemljük meg nagyjaink hidegségét és közönyösségét?

Mindegy. A magyar ifjúságban van kitartás, hogy a teljes célhoz közel, utjában akadályt találván, újra kezdje verejtéssel, izzadással, de soha el nem boruló lelkes kedvvel a munkát.

Mert ez kötelessége. A királyi szózat a szentesített multról zengett dicsőeneket, hogy hallja, átérezze és visszhangozza minden magyar lélek. Fenséges a példaadás intentiója: multja által legyen nagy a jelen. A mult legyen az örökre viruló kert, hova a honfi erények hervadatlan viráagiért zarándokolunk!

És ezzel meg van pecsételve egy olyan nemzeti jubileumnak legfelsőbb helyről való elismertetése, melynek születési napján ötven évvel ezelőtt az ifjúság vivta ki a diadalok diadalát, a magyar dicsőségnek legszebb babérágát.

Elszomorító lenne, tán az összhangot is megzavarná, ha márczius 15-ének eme jövő évi nagy ünnepén, ama híres ifjúságnak utódai félre magyarázott, de tényleg semmis gátló körülmények miatt, mint elismert, szervezett egyesület tagjai, a halhatatlan ifju hősök szentelt emlékénel nem tudnák

oda, ahol hitestársa már oly régen porlad, ahol az igaz nyugalom uralkodik s nem az álnokság. — Most már meghalhat. Van egy kicsi háza, egyszerű, szegényes, de nyugalmas, van egy kis megtakarított pénze is, egypár ezer forint, oda testálja nekik, gyermekeinek, hadd éljenek, hadd boldoguljanak. . . .

Éppen hat órát ütött a régi kakukkos óra, hogy Vendel megjött.

Égett akkor már a lámpa, de gyengén, halványan, az esti szürkülettel birkózott még, amelyik lassan vetette be sugarait az udvar felőli ablakokon. A kályha lángjai is belélibegtek-lobogtak.

Vendel megfogta a Teréz kezét s ajkaihoz vitte. Aztán megcsókolta száját, pici száját — először. Teréz engedte, hanem egykissé elpirult, még soha sem csókolta meg az ajkát eddig Vendel. És a rózsaszínű pirosságon keresztül végtelen nagy boldogság sugárzott ki.

Oda ültek egy diványra. Vendel átkarolta Teréz derekát.

ujra elharsogni ama nagy és szent fogadást a jövőre nézve.

Kun Béla.

Még egyszer a turistaságról.

Már egyszer voltam, nem ugyan apostola, hanem csak megpendítője e hasznos és üdvös sportnak, mely mindig több-több tért hódít meg magának, bizonyítva ez által is létjogosultságát, bizonyítva, hogy a cél, melyet kitűzött magának, érdemes arra, hogy érdeklődésünk és törekvésünk tárgya legyen. Mert eltekintve attól, hogy a turistaság tudományos és hazafias célt is szolgál akkor, midőn feladatává teszi, hogy hazánknak természeti szépségekben gazdag s eddig eléggé nem méltatott s nem ismert tájékeit hozzáférhetőkké tegye s a megismerést elősegítse, továbbá a nemzetgazdasági szempontból oly nagy jelentőségű turista és idegen forgalmat előmozdítsa, s egyuttal lélekvidító s nemes szórakozást és kedvtelést is nyújt, mire kell-e nagyobb bizonyíték, hogy ma már nemcsak férfi, hanem hölgyturistáink is mind nagyobb számmal szegődnek a turista ügy zászlaja alá.

„Nagyon helyesen. A nőemancipációnak én is hive vagyok s nekem is modern apostolom a nő, a kitől a civilizált emberiségre áldást várok, s nekem is cultusom: a nőemancipáció, mely sajnos, eddig

— Ugy-e, olyan furcsa vagyok én most? Nem voltam ilyen sohasem? Dehát nagy öröm ért, végtelen nagy öröm. Képzeld csak Teréz, — előléptetek. Ezernégyszáz forint fizetéssel és mi megtarthatjuk az esküvőt.

És egy csomó köny gyülemllett össze szemében. Oda nézett Teréz arcára, csak a boldogságot, csak az örömet látta ott. Öntudatlanul ismételte Teréz:

— Megtartjuk az esküvőt! . . .

— Meg, édes, két hét múlva!

Megint ismételte:

— Két hét múlva! . . .

S az a nagy boldogság az agyára borult, úgy hogy nem tudott gondolkozni, csak sirni meg nevetni felváltva. Néha felkacagott és csak annyit mondott két hét múlva. . . .

Kilenc óráig maradt ott Vendel. Akkor elbuszított melegen, de megigértte, hogy más nap megint ott lesz. Hűvös levegő csapta meg arcát, hanem azt a kábulatot, amelyik abban a meleg szobában, ott a

csak a szellemi munka tekintetében érvényesül, a mennyiben hölgyeinknek alkalmok nyílik hivatalnokoskodni, s legujabban az egyetemre járni és doktori diplomát szerezni, de azért azt mondom: százszor inkább turistáskodjanak hölgyeink, mint filozofiáljanak. Az égi testek titkait böngésző, fakószínű, komorkedélyű felsőbb iskolai leányoknál, polgártársaimnál szivesebben látom (ugy hiszem mások is) a ragyogó kedélyű, rózsás arcú, fess turista-hölgyet. Hac tenus.“

De szükségtelen s nem szorult arra a turista-ság, hogy én annak hasznát, jelentőségét itt fejtegessem, de specialis helyi viszonyainknak a turista ügygyel való összefüggését igen röviden ismertetni mégis szükségesnek tartom. Hallottam ugyanis olyanforma megjegyzéseket, hogy ugyan hova rendeznénk mi turokat, talán a vámos-pércsi homokbuczkákra?

Hát kérem szépen az igaz, hogy közel hozzánk nincs hegyes vidék, de ugy hiszem analog cél lenne a Hortobágnak megtekintését elősegíteni, a bihari hegyeket s Erdélynek szép vidékét megismerni.

Nem hiszem, hogy azok között, kik itt a debreceni ősi főiskolában tanulnak, lenne csak egy is, ki ha még nem látta, az annyira dicsért s oly sokszor megénekelte délibábos rónát, a hortobágyi pusztát, — ne óhajtana megnézni.

Mennyivel könnyebbé s kényelmesebbé lenne

szives boldogság közepette borult agyára, nem tudta enyhíteni. Gondolatai összezavarodtak, majd meg egészen msgsemmisültek, nem volt egyetlen gondolata sem, csak a szive áradozott a nagy örömtől.

Ott bolyongott az utcákon alá-fel. Rá se ügyelt a járókelőkre. Meglőkdösték. Kitért előlük, le egészen az útról. Észre sem vette. Csak az a gondolat vibrált agyában: két hét mulva....

Aztán jött egy villanyos, dübörgött, zakatolt, a kerekei gyorsan suhantak tova a sineken. Vendel nem látta, észre sem vette. — És elütötte. Hanyatt esett. Kibugygyant agyából a vér, a párázó, a meleg piros vér. Összefutottak az emberek, egy vén asszony keservesen jajgatott. Ott termettek a mentők is, feltették szépen a kocsira, hogy meg ne rázza, hogy meg ne zavarja a rossz út — halálos álmát. ... A villanyos is tovább ment, dübörögve, zakatolva.

Teréz meg azalatt mosolygott és varrta — menyasszonyi ruháját.

téve a lehetőség annak megtekintésére, ha az alakulandó turista-egylet venné kezébe a dolgot s ha ezen egyedüli analog célt tűzne is ki magának az új egyesület, már ezért is elég érdemes lenne a támogatásra.

De menjünk tovább; itt vannak a szép bihari hegyek, melyek mind megérdemlik a fáradságot és költséget, melyeket megnézésükre fordítunk, vagy az erdélyi havasokhoz nem közelebb vagyunk e mi, mint pesti kollegáink, s nem lenne-e szükséges megismerni az ott levő hegyeket, vidéket s az azokat lakó népet s szokásait?

Tehát korántsem ok arra, hogy ne alakítsunk egyletet, mert alföldön lakunk, sőt épen azért kell megalakítani, hogy ne csak ezt a pusztá vidéket ismerjük meg, hanem az égbe nyuló havasokat is.

Mint debreceni osztálya a M. T. E.-nek, lehetővé tenné az egyesület tagjainak, hogy az általa rendezett turokban s kieszközölt kedvezményekben részesüljön s fejlesztené a turista szellemet s végre érezné mindenki szükségét ezen egészségi szempontból is kellően méltánylandó testedző nemes sportnak.

Az anyagi áldozat, a tagsági díj oly kevés, hogy kishitőség e miatt tartózkodni; az általános közöny se agaszszon, elég ha kiválik egy kicsiny lelkes csapat, ez is sokat, mindent el tud érni.

Mohácsy János.

Ifjusági zenekar.

Régen érezzük a szükségét. Ünnepeink bármint sikerülnek is, bármennyire iparkodunk a lelkes debreceni közönségnek egy-egy kellemesen eltöltött délutánt vagy estét szerezni, bármennyire szórakoztatóak felolvasásaink és szavالاتaink, gyönyörködtetők a híres debreceni kántus énekszámái, munkánk bármily igaz; mit felmutatunk, hiányos érdemünk kevés ahhoz, mit e főiskola ifjúságának minden téren felmutatnia kellene, egy-egy kivivott siker örömjajába menten belecsapódnak az összeredményt rontó, az elmaradottság, a hiány-szülte, vádoló hangok, egy elárvult eszme nevében fülünkbe sir: Többet, többet!

Szinte hihetetlen, de minden bizonynyal elszomorító, mulhatatlan orvoslást követelő beteg-állapot, hogy e főiskola, melynek ifjúságában százak és százak élete, sorsa, viszonyai kapcsolódnak egybe a szükségszerűség, a helyzet, az iskola célja,

**

törvényei által, nem bir felmutatni az önképzés, a műveltség minden terén, közelebről a szépművészetek általánosan kedvelt, gyönyörködtető ágában, a szívhez és lélekhez oly bensőleg, csaknem élőszóval szóló, valóban csodálatos és nagyszerű zenei művészet mezején. egy cseppnyi önalkotta eredményt, egy parányi társulást, szövetkezést.

A közszellem, az együttes érzés, mely különkülön úgy a hogy kifejezésre, nyilvánulásra jut a főiskolánkban levő, minden bizonynyal szemmel láthatóbb s hathatósbabb együvé tartozást igénylő egyesületekben, mintha erejében végképen elhanyaglanék, üdeségében elfonnyadna, életrevalóságában szomorú pangásnak indulna, ha a kíváncsiság, a kósza hír szellője a te halotti lepledet bolygatja, már többször életért küzködő, de mindig a bukás sirjába satnyult ifjusági zenekar!.....

Ám, a mit a mult kislelküése s közönyössége vétkezett, ne sirjuk vissza. Szomorú ugyan, hogy ezen a téren a multból nemes példaadás helyett, esenevész fél-igyekezet vagy épen semmittevés konkolya burjánzott föl, de itt van a jelen, vessünk jó magot az önképzés, a buzgóság, a szép igyekezet minden körülmények közt termékeny talajába! Nem lehet tagadni az eddigi szégyenfoltot, de le lehet mosni: közönyösség ejtette, lelkesülés hozza fehérre. Ilyen nagy ifjuság, mint a debreceni főiskolai, hol annyi ifju erő fejlődik, oly nagy ifju tűz lobog, nem lehet méltatlan önmagához, már pedig a mostani hiány mellett nem állhat meg büszkén és önérzeten az önképzés versenyében.

Kisebb erővel bíró vidéki gymnasiumok lan-kadatlan igyekezettel pótolván a csekélyebb számú avatottak miatt való gyengeségüket, ime megelőznek..... Hol a hirhedt debreceni elsőség? Még csak egy parányi műveletlen tér van, melynek röggje nincs feltörve, egy picziny hajtás, mely nincs ápolva és öntözve: csonka a diadal.

Az idő itt van, hogy az ifjusági zenekar végre megalakuljon. Kiknek szíven fekszik megteremtése: cselekedjenek.

A messze földön híres debreceni kántus lelkes vezetője bizonyára nem fogja megtagadni itt sem szakavatott közreműködését.

B.

A gyorsírásról.

A gyorsírás nem egyéb, mint a legtökéletesebb írás, melynek segítségével olyan gyorsan írhatunk, mint a milyen gyorsan beszélünk. Mai fejlett alakjában nem régi korból származó, egészen új hajtása a tudománynak, de már is kivivta magának a nagyközönség elismerését és biztosította jövőjét.

Alkotmányos parlamenti életet, hol a szólás-szabadságot nem nyűgözik a cenzura bilincsei, gyorsírás nélkül ma elképzelni sem lehet. Épen olyan szükségletet elégít ki, mint akár a telephon, akár a távírda, csak hogy míg ezek a gondolatnak élő szó által való közlését távol vidékekre teszik lehetővé, addig a gyorsírás a röppenő szóban kifejezett gondolatok megrögzítésére szolgál.

Nem akarok itt a gyorsírás jelentőségéről, hasznáról szólni, hiszen hogy közszükségletet elégít ki, azt senki sem tagadja, hanem ismertetni fogom főbb elveiben azon két gyorsírási rendszert, mely hazánkban leginkább elterjedt s mely az országgyűlési gyorsíródában is alkalmazva van.

Mindkét rendszer német eredeti után ültetett át a magyar nyelvre. Az egyik feltalálója Gabelsberger Xavér Ferenc, a másiké Stolze Vilmos, annak rendszerét magyar nyelvre alkalmazta Markovits Iván, ezét Fenyvessy Adolf; azért az elsőt Gabelsberger-Markovits, a másodikat Stolze-Fenyvessy-féle rendszernek nevezzük.

Rendszerével előbb Gabelsberger lépett fel 1834-ben, midőn hosszas fáradozásai és gazdag tapasztalatai nyomán művét „Anleitung zur deutschen Redezeichenkunst oder Stenographie“ címmel közrebocsátotta. Gabelsbergert megelőzve ugyan már sokan foglalkoztak oly írás feltalálásával, melylyel bármily gyorsan beszélő szónok beszédét követni lehessen; már a görögök, rómaiak éltek megrövidített írással s a XVI. században az angoloknál felmerült kezdetleges, majd folyton tökélyesbülő és a nagy elterjedésnek örvendett Taylor rendszer feltalálása óta is, melyből az Angolországban ma is leghasználtabb Pittman-féle gyorsírási rendszer keletkezett, sokan kísérelték ez eszmét megvalósítani, a nélkül azonban, hogy a gyorsírás valódi célját megoldani tudták volna.

Gabelsberger Xavér Ferenc fellépése új korszak kezdete a gyorsírás történetében. Már a betűalakok megalkotásában egész eredeti s önálló uton

jár; mért míg előtte a gyorsírási rendszerek megalkotói Taylor nyomán a gyorsírási „abc“-t geometriai alakokból, egyenes vonalokból, kör és félkörökből stb. állították össze, addig ő kiindulás pontjával a gyorsírási alphabet megalkotásánál a közönséges írás betűit választotta, úgy hogy a közönséges írás jegyei legegyszerűbb alakjukban véve képezik a gyorsírási alphabetet. De csak a mássalhangzók jegyei származnak így, a mássalhangzók sajátos módja, csak ritkán önálló jegyekkel, legtöbbször jelképpileg, azaz a mássalhangzók módosítása által jelöltenek, az „e“ hangzó a mássalhangzó egyszerű összekapcsolása, az „a“ a mássalhangzó vastagítása, az „o“ annak öblösítése, az „i“ magasítása és az „ü“ mélyítése által stb. fejeztetvén ki.

Semmisem hirdeti azonban fényesebben Gabelsberger lángszellemét, mint a „Szabad rövidítések“ elvének feltalálása. Ez a legnagyobb alkotás, melyet valaha ember az írás terén létrehozott. A „Szabad rövidítések“ tana foglalja magában azt, hogy a gyorsírási jegyekkel pontosan leírt szavakat miként lehet jellemző vonásokkal úgy megrövidíteni, hogy e miatt a gyorsírási szóképek olvashatósága hátrányt ne szenvedjen. Itt a tartalom, grammatika és logika segítségével állapítjuk meg, hogy a mondatnak vagy szónak mely részei a feleslegesek, melyek a fontosak, hogy aztán az előbbieket elhagyhassuk, az utóbbiakat kiírassuk. A szónak általában vagy eleje, vagy közepe, vagy vége íratatik ki, tekintettel levén mindig a mondatvonzatra és értelemre.

Ime ezek Gabelsbergernek a gyorsírásra vonatkozó főbb elvei. Ezen elveket alkalmazta magyar nyelvre a nyelv törvényeinek, természetének teljesen megfelelőleg Markovics Iván, ki e munkájában nem kevesebb leleményességgel járt el, mint Gabelsberger a megalkotásban.

Gabelsberger után 7 évvel később a gyorsírási alphabet felépítésében őt követve alkotta meg rendszerét Stolze Vilmos, csak hogy ő a mássalhangzók kisebb és nagyobb alakját különbözteti meg. A hangzók jelölése tekintetében azonban már határozottan eltér Gabelsbergertől, amennyiben a hangzókat míg egyfelől a mássalhangzók módosítása, másfelől a szóképeknek a soron, sor alatt vagy sor felett való elhelyezése által fejezi ki. A soron álló szóképek ugyanis „e“, vastagított mássalhangzóval „a“, a sor felett álló „ö“ vastagított mássalhangzóval „o“, a sor alatt álló „ü“ vastagított mássalhangzóval „u“ hangzót jelentenek. Ellentétben továbbá

Gabelsbergerrel, ki a rövidítések elvét néhány rövid szabályba foglalja, Stolze minden szóra különálló rövidítést, úgynevezett jelényt vagy sziglumot talált ki. Ezt a rendszert alkalmazta magyar nyelvre Fenyvessy Adolf.

Mindkét rendszer egy időben 1863-ban tételt át nyelvünkre, azóta egymással folytonosan küzdve, versenyezve, mindenik magának követelte az elsőséget. Ma már a Gabelsberger-Markovits a Stolze-Fenyvessyt láthatóan felülmulta. A legközelebbi statisztikai kimutatás szerint a Gabelsberger-Markovits rendszer 138 tanintézetben 270 tanfolyamban 5244 tanulóval, a Stolze-Fenyvessy-féle rendszert 3 tanintézetben 4 tanfolyamban 97 tanulóval adták elő.

Mindezekből bizonyos, hogy az egyedül helyes s könnyebben tanulható gyorsírási rendszer a Gabelsberger-Markovits-féle.

Szükségesebb tartottuk mindezt elmondani az ifjuságuk azért, hogy ha valaki gyorsírást akar tanulni, ne legyen kénytelen még először azután nyomozni, hogy a sok gyorsírási rendszer közül melyik a jobb, mit megtanulni érdemes. Most már ki van mérve az út, melyen haladnunk kell. *Mindnyáján a Gabelsberger-Markovits-féle rendszert tanuljuk meg.*

Madarassi Gyula.

Lapszemle.

Az „Egyetemi Lapok“ 2-ik száma ismét változatos tartalommal jelent meg. Szépirodalmi, ifjuság-társadalmi rovatai gazdag elevenséggel váltakoznak. Beszámol az októberi magasztos gyászünnepekről is, melyet az E. K. rendezett s melyen közéletünk számos kiemelkedő alakja jelent meg. Aradon Nyáry Béla és Gessler Jenő szépen reprezentálták a kiküldő egyetemi kört s lelkes szónoklataikkal szép sikert arattak. E számban Pakots József cikksorozatát indit meg az ifjuság pessimismusáról. Mindenesetre érdekes tárgy, sokat lehet róla írni helyesen s téves felfogással is, ép azért kíváncsian várjuk a folytatást. A hirrovatban egy rövid cikk a régóta vajudó pusztaszeri diák szobor ügyéről tesz említést. Valóban itt az ideje, hogy illetékes egyének újra kezükbe vegyék e rég vajudó dolgot, s a megvalósulás stádiumába juttassák. Annyira feledésbe ment már a szobor, hogy csak igen kevesen bírnak tudomással róla. Pedig a hosz-

szas hallgatás csak közönyt eredményez, a mit pedig minden áron meg kell törni, így kívánja az ügy eszményi volta. A lap többi rovata, mint már megszoktuk, eleven, változatos.

A „Sárospataki Ifjúsági Közlöny“ ez évi első száma október 15-én jelent meg. Örömmel constatáljuk, hogy ma már négy lap szolgálja az ifjúság érdekeit, négy lap ad felvilágosítást minden nemes törekvéstről. A négy között elismerést érdemlő munkát folytat a Sárospataki Közlöny is. Szerkesztője ifj. Zsoldos Benő, kit komoly munkásságáról már a „Debreczeni Protestáns Lap“-ból is ismerünk, kezeskedik, hogy a lap minden kívánságnak megfelel, s az ifjúság érdekeinek hű őre lesz. A lap szépirodalmi rovataira nagy gondot fordít, ezáltal a vidéki ifjúsági lapok olvasó közönségének igényeit is kielégíti. Nagy Béla elbeszélése ügyes, s e mellett nagy érdeme magyaros irállya, szemben a mai modern idegeneskedést hajhászó s naturalistmust keresve-kereső novella írókéval. Farkas Andor és László Andor hangulatos versei beillenek a tartalmas cikkek közé. Egyleti élet rovata a pataki főiskolában fennálló egyesületek megalakulásával számol be. Érdeklődve keressük, vajjon a Jogászegylet, hogy alakult meg. Ime egy gyászkeretes cikket találunk, mely tudunkra adja, hogy a sárospataki Jogász-egylet volt-nincs. Szomorú, de egyszersmind jellemző dolog! Most, mikor az ország minden főiskolájában élénk mozgalom indult meg az ifjúsági élet felpozíciója iránt, most mikor minden főiskolának lelkes agitációt kellene kifejteni, hogy a beszűntetett Országos Diákszövetség új életre keljen, a sárospataki joghallgatók elvi ellentét miatt addig engedték a dolgot menni, hogy egyletüket a felettes hatóság beszűntette. És mi lett az eredmény? Az, hogy a sárospataki joghallgatóknak ma hivatalos képviselőjük nincs s az egész magyar ifjúságot érdeklő ügyek megvitatásában hivatalos képviselő hiányában részt nem vehetnek s ha az országos diák-congresszus például most lenne, arra hivatalos képviselőt nem küldhetnének. Kubowich Géza cikke helyes megoldást ajánl és ha azt elfogadta volna az ifjúság vezérlő eleme, lehetetlen, hogy ennyire ment volna a dolog. Mi, kik a testvér főiskola iránt meleg rokonszenvet érzünk, ezen rokonszenv és baráti jóindulat alapján kérjük pataki kollegáinkat, hagyják el merev álláspontukat s ne a maradást, hanem a korszerű előhaladást tartásuk szem előtt, így biztosan boldogulnak.

A „Kolozsvári Egyetemi Lapok“ második száma elismerést érdemel. Egyik legértelmesebb ifjúsági lapunk s rövid pályafutása alatt sokak tetszését nyerte meg. Vezércikkében ifj. Imre Sándor a négy jubiláló professor érdemeit méltatja. A magyar ifjúság mindig tisztelettel hajol meg a tudományokban és az ifjúság lelkes vezetésében megöszült férfiak érdeme előtt, a kolozsvári ünnepelőkhöz Debreczen, sőt az egész ország csatlakozik s szívből kívánja, hogy a négy tudós tanár még sokáig hirdesse s terjeszsze a tudományt. Bodor Antal folytatja cikkét a harmadik magyar egyetem kérdéséről. Egy kistévedés van benne. Debreczen 1892-ben nem azt határozta el, hogy jogakadémiáját theologiai karral bíró egyetemmé fejleszti, hanem azt, hogy jogi és theologiai karral bíró akadémiáját bölcsészeti karral egészíti ki, tehát háromkaru egyetemet létesít. Hosszu és érdekes, s valóban actualis cikket írt Keszegh Ferencz az egyetemi ifjúság álláspontjáról a socialismus kérdésében. Alapos tanulmányra vall s nemes lelkesedés sugalmazta íróját. Tárcájában Szász Béla a korán elhunyt Asztalos Pál s a derék Keményffy nyujtanak élvezetet szép verseikkel. Hírek. Irodalom, művészet rovata eleven, gondos szerkesztésre mutat.

S. B.

Egyről-másról.

Zúg a tömeg, a nemes ifjúság. Mint a tenger mormolása tölti be az egész termet a kiáltás, mi szokásosan egy szívvel-lélekkel történik. Reszket Byzanc, inognak a collegium öles vastagságu falai, talán megis repednének, ha nem tartaná őket össze oly erős boltozat. De jól meg van építve ez a mi főiskolánk, nem is bírná ki másképp a hang azon rémitő zürzavarának nyomását, mely talán a menyország kapuit is megrázza. Hogyne, hiszen képviselve van abban a legalsó g-től a legfelső c-ig a hanglépcső minden disharmoniája, melyből a figyelem erőszakos és hosszas megfeszítése után azt a kívánságot lehet kivenni, hogy: „több szerepet az ifjúságnak!“

.....Nos, a kívánság teljesített.

S aztán következett, hogy a hol az ifjúságnak testületileg kellett volna megjelenni, ott megjelent 10: azaz Tíz jogász o. é.! Az ifjúságnak ünnepélyén megjelentek a város előkelői, a főiskola igazgatósága, képviselve voltak a tanárkarok: ifjúságot

azonban nem lehetett volna lámpával keresve sem találni. — Meg ugyan lelkesedhettek tőle akár a kivilágítás fényénél is.

Csodálkozva jegyezte meg egy irántunk érdeklődő „öreg úr“ — bár még elég fiatal javabeli — ki fültanuja volt ama gyűlésnek :

— Hát olyan nagy lármát tud csinálni az a pár ifjú?

— Nem ezek kiabáltak kérem szépen, hanem azok, a kik nincsenek itt — volt reá a felelet.

No de természetes, ha távol volt a nemes tanuló ifjuság a komoly ünnepségektől. Hiszen csak nem kél fel reggel 8 óra előtt, hogy templomba menjen! Meg vásárvasárnapján délután csak nem fogja elmulasztani a komédiát, a panorámát, a kigyóemberek, a törpe fiúk, az óriás lányok, a paprikajancsi-színházak etc. megnézését! Pár hatosért mennyi pazar élvezetben részesül itt, míg ott..... nem tudja mivel eltölteni az időt az alatt a beszéd alatt, mely hazaszeretetről, nagy erényekről, nagy emberekről szól. Miről jó az? Este megint tolongjon a csöcselék nép közt, kormozza össze magát, csepegtesse le a ruháját fáklyával! Ez meg épen a barbár-korszak maradványa! Ez több, mint a mennyit egy debreceni, kényes izlésű akadémiai hallgató elviselhet!

Végre is a tulságba csapongó igényeknek eleget tenni nem lehet.

Bár ugyan kár volt olyan nagyon félni attól a kis koromtól, meg szuroktól. Nem fogott volna az a mi ifjuságunkon, ép úgy, mint ahogy egyik jogtanár ur leintése és pirongatása hiába való volt rá nézve, ismétlődően az a körülmény a legközelebbi alkalommal ujjal, a miért megdorgáltatott.

„Hass, alkoss, gyarapíts, — a haza fényre derül.“

A mi ifjuságunk úgy érvényesíti ez elvet, hogy hatni csak zavarólag tud, alkotni sehogy, gyarapítani azonban: igen — az absentiait és az adóságait, viszont a haza fényét ő neki gyönyörűen képviselik — a Bika auer-égői.

„A költészet hazugság“ — mondá egyik tanárunk.

Bizony az meglehet. Mégis prózában talán többet lehet hazudni, lévén manapság a hazudozás,

egymást ámitás általánosan elterjedt és divatos dolog.

A költészetnek meg van az az érdeme, hogy *úgy* nem mindenki tud és hogy legalább *szépen* hazudik.

A hittanhallgatók segélyegylete az ingyen segélylyel szemben a kölcsönsegélyt részesíti előnyben.

És miért... ?

Miért adja és kapja kölcsön azt, mit ingyen adhatna és kaphatna?

Ezt csak a hittanhallgató collegák tudnák megmagyarázni.

A jogászoknak az idén aligha lesz báljok, mert hát nem akad rá elnök.

Igy járnak, a kik az „egyetértést“ csak olvasás, de nem gyakorolják, meg a kik — már t. i. akik — olyan szekér után futnak, mely őket fel nem veszi!

(E.)

Hirek.

Különösen felhívjuk olvasóink figyelmét vezércikünkre, mely az akadémiai kör megalakítására ez új iskolai évben első zászlóbontás. Közmegegyződés, hogy akadémiai körnek feltétlenül lennie kell, hogy miként: ez a kérdés, a vita tárgya. Lapunk örömmel nyit tért kinek véleménye, terve, megegyződése szabadon elmondására, hogy mire a nagy ifjusági gyűlés egybesereglik, megvitatott, szilárd alapon indulhasson meg a munka, mely hivatva lesz az egész ifjusági élet jótékony átalakítására.

A magyar irod. önk. társulat folyó hó 16-án este sikerült felolvasó gyűlést tartott, melyen közreműködtek Szilágyi Imre és Kun Béla felolvasásukkal, Gévy Béla és Madarassy Gyula szavallatukkal. Mindenesetre örvendetes jelenség s haladásként jegyezendő fel, hogy az érdeklődés, mely az ifjuság körében e valódi cultusmissiót teljesítő egyesület iránt a mult évek folyamán annyira megcsappant, most ismét nagyobb mérvet ölt úgy a rendes tagok, mint a hallgatók körében. Illő és helyes is, mert a társulatra nagy és szép hivatás vár az akadémiai kör megalkotásában, multja, mely annyi sok, nemzetirodalmilag is ismerős nagy névvel dicsekedhetik, a debreceni társadalomra ünnepélyeivel való behatása és lan-

kadatlan igyekezetének legnagyobb vívmánya, nyomtatott lapja, mind további előtörésre, az akadémiai kör megvalósításában önzetlen zászlóvivésre s a közönyösöset, balvéleményeket eltipró áldozatkészésre serkentik e társulatot, hogy ha majdan minden erejét, munkásságát ama tágabb kört felölelő, magasabb eszme diadalra juttatására fordítja, mint egy eszmei része a nagy egésznek, továbbra is multjában éljen.

Az ev. ref. gymnasiumi „Petöfi Önképző-kör“ mult hó 19-én tartott alakuló gyűlésén a tisztviselői kar következő képen választatott meg: Elnök Nánássy Lajos 8. o. t., alelnök Papp Gusztáv 7. o. t., főjegyző Szűcs László 8. o. t.; titkár Kádár László 8. o. t., pénztárnok, Birta István 7. o. t., aljegyző Végh József 7. o. t. Választmányi tagok: Incédi Márton és Skrovina Ottó 8. o. t. Kun Zoltán és Rác Lajos 7. o. t.

Lapunk javára november hó 13-án felolvasó estélyt rendez a Magyar Irodalmi Önképző Társulat A program előkészítéséről szűkebb körű bizottság gondoskodik; annyit előre is jelezhetünk, lesz ének, zeneszám, komoly és vig szavalat, melodráma, felolvasás és versfüzér a társulat tagjainak műveiből. Szóval van program elég, csak lelkes szereplők és közreműködők keltenek. De nincs mit aggódni, a kitűzött szép cél bizonyára nemes versenyre serkenti a társulat ifju erőit.

István bácsi. Hej, de sokan ismerték, sokan néztek rája félfő tisztelettel, mint kis diákok, sokan becsülték s bucsuztak el tőle, mint az öskollegiumból távozó lematúráltak. Évtizedeken keresztül zajongott a tudományra szomjas ifju áradat, régiek mentek, ujjak jöttek, de ő mindig megmaradt, neve évről-évre hagyományosan szállt tovább, nem volt, ki nem tudta volna, ki is az az István bácsi... Mikor a vidékről aztán néha-néha betértek a kollegiumba a régi gyerek népek, most már megszakállalodva, tán terjedtebb testet is öltve, az öreg István bácsi csak nézte, nézte őket hosszan, merően, ajka mintha szólani akart volna, mintha ismerős, régi kis diák emberét fedezte volna föl a hosszú, fekete ruhás falusi napokban... Ha aztán megkérdezték tőle: emlékszik-e még rám István bácsi, — az öreg arca felderült, boldog önérzettel mondá: — emlékezném biz' én a fiatal tiszteletes urra, de hát ugy megváltozott, hogy alig ismerhetem meg. Azután meg gyöngye is már a látása ilyen vén katonának, — — — s szeméből is törülgetett valamit.

Haj, eljár az idő... A régi kollegium meg van most is, de talán még sem egészen a régi, hiszen ugy össze volt forrva vele István bácsi, mint a gyermek édes anyjával s most már mindennek vége, hiába keresik a régi hú diákok, uj arcot találnak, rövid feleletet kapnak a

kérdezősködésre; meghalt az öreg, nyugasztalja az Isten békében...

Mult vasárnap, folyó hó 17-én d. u. temették el az ifjuság e hü emberét. S hogy nem pusztá áradozás, nem üres hangadás, mit róla mondánk, mi sem bizonyítja jobban, minthogy temetésén senkitől föl nem hivatván, ösztökéltetvén, egyedül a maga vonzódásából és kegyeletéből megjelent a főiskolai kántus teljes számmal s buzgó énekléssel kíséré utolsó utjára a jó öreg István bácsit...

Szerkesztői üzenetek.

Dajka Gábor élete és költészete. Még nagyon is keveset olvasott ahhoz, hogy életrajzot és esztetikai értekezést írjon s még nagyon fiatal is ahhoz, hogy a használt források hatásától menten, önálló felfogással domborítsa ki az írónak jellemét, méltassa tehetségét, működését. Ez a pár szóból álló bírálat ne csüggeszse el, sőt buzdítsa további irogatásra. Ebben a kis munkájában olyan tulajdonságokat vettünk észre, a melyekből méltán következtethetünk arra, hogy kapunk még öntől használható dolgozatot is. Irjon néhány stylus gyakorlatot s rövid idő múlva szépen, folyékonyan tud majd előadni valamit. Alkossa meg minden elolvasott munkáról a véleményét s ha megint ilyenforma dolgozatot ír valamelyik költőnkéről, olvassa el annak a költőnek vagy írónak műveit s minden forrás használása nélkül, kivéve az életrajzi adatokat, alkossa meg és fejtse ki a véleményét s így méltassa. Ily módon önálló gondoskodásra tesz szert s ily módon, ismételjük, használható dolgokat várunk még öntől. Csak kitartás!

V. K. Cikkét behatóbban átolvasván, megmaradunk a már mondottak mellett, hogy teljesen egyeznek e tárgyban véleményeink. Azonban, míg a pestiek nem felelnek az első számban foglaltakra, nem adhatjuk közre, azután meg kérdés, nem lesz-e a válasz folytán tárgytalan. Mert ha a pestiek actiót indítanak, változik a helyzet, koránt sem kell arról írni, milyen dicső és magas az amaz eszme, s hogy a ki megtestesíti, méltó az emlékezet aranyáblájára, hanem az lesz a fő, miként kövesse a szót a tett, a tervet az alkotás és munka. Ezzel pótoljuk a már mondottakat. Üdvözlét.

ifj. B. S. Beküldött derakas tanulmányát köszönjük, átolvassuk minél előbb, de annyit előre mondhatunk, közlése csak szűkebb keretben lehet teljesíthető.

N. I. Már hiába minden tiltakozás, multkori üzenetünket nem változtathatjuk meg, kénytelenek vagyunk már csak a magunk reputációja érdekében is egész terjedelmében fentartani. Török vagy szakad, el kell hinnie, hogy a költészet nem olyan mesgye, melyet maga kénye kedve szerint tapodhat.